

Byla C-311/19**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2019 m. balandžio 16 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Nejvyšší správní soud (Aukščiausiasis administracinis teismas, Čekija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. kovo 21 d.

Kasatorė:

BONVER WIN, a. s.

Atsakovė:

Ministerstvo financí

<...>

NUTARTIS

Nejvyšší správní soud (Aukščiausiasis administracinis teismas) <...> [išplėstinės kolegijos sudėtis] byloje: pareiškėja **BONVER WIN a.s.**, įsteigta <...> Ostrava [(Čekija)], <...> prieš atsakovę **Ministerstvo financí** (Finansų ministerija), <...> Praha 1 [(Čekija)], dėl 2014 m. liepos 22 d. Finansų ministro sprendimo <...> byloje dėl pareiškėjos pateikto kasacinio skundo dėl 2016 m. birželio 15 d. *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) sprendimo <...>

nutarė:

I. Pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- 1) Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 56 ir paskesni straipsniai turėtų būti taikomi nacionalinės teisės aktui (visuotinai privalomam savivaldybės potvarkiui), kuriuo draudžiama teikti tam tikrą paslaugą dalyje savivaldybės, vien dėl to, kad kai kurie paslaugos

teikėjo, kuriam taikomas tas teisės aktas, klientai gali būti ar yra iš kitos ES valstybės narės?

Jei taip, ar siekiant taikyti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 56 ir paskesnius straipsnius pakanka vien tvirtinimo apie galimą klientų iš kitos valstybės narės buvimą, ar vis dėlto paslaugos teikėjas privalo įrodyti, kad jis iš tikrųjų teikė paslaugas klientams iš kitų valstybių narių?

- 2) Ar atsakant į pirmąjį klausimą turi reikšmės tai, kad:
- a) galimas laisvės teikti paslaugas apribojimas yra labai nedidelis tiek geografiškai, tiek materialiai (potencialus *de minimis* išimties taikymas);
 - b) nėra akivaizdu, kad nacionalinės teisės aktu teisiškai ar faktiškai būtų skirtingai reglamentuojama subjektų, kurie teikia paslaugas daugiausia kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiams, ir subjektų, kurie orientuojasi į vietinius klientus, situacija?

II. <...> [nacionalinė procedūra]

Pagrindimas:

I. Bylos dalykas

- [1] Pareiškėja (toliau – kasatorė) yra Čekijos komercinė įmonė, kuri verčiasi azartinių lošimų veikla Dečyno mieste pagal atsakovės Finansų ministerijos išduotą licenciją. (**orig. p. 2**)
- [2] Priėmus visuotinai privalomą Dečyno miesto savivaldybės <...> potvarkį Nr. 3/2013 dėl azartinių lošimų, loterijų ir kitų panašių lošimų reguliavimo Dečyno savivaldybės teritorijoje buvo uždrausta užsiimti azartinių lošimų, loterijų ir kitų panašių lošimų veikla, kaip tai suprantama pagal *Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách* (Įstatymas Nr. 202/1990 dėl loterijų ir kitų panašių lošimų, toliau – Loterijų įstatymas), išskyrus išimtį, kuri taikoma kazino įstaigoms, įsikūrusioms potvarkio 1 priede nurodytose vietose. Todėl loterijų ir azartinių lošimų organizatorių licencijos neatitiko įstatymo, nebent jų patalpos buvo vienoje iš potvarkio priede nurodytų vietų.
- [3] Atsakovė, remdamasi Loterijų įstatymo 43 straipsnio 1 dalimi, 2013 m. spalio 22 d. sprendimu panaikino kasatorės licenciją verstis azartinių lošimų veikla adresu Kamenická 657/155, Dečynas. Atsakovė savo sprendimą grindė tuo, kad ši licencija neatitinka savivaldybės potvarkio Nr. 3/2013 reikalavimų. Kasatorė apskundė atsakovės sprendimą administracine tvarka, tačiau finansų ministras savo 2014 m. liepos 22 d. sprendimu skundą atmetė.

- [4] Kasatorė šį sprendimą apskundė *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas), kuris skundą atmetė. Pagrįsdamas savo sprendimą, teismas *inter alia* atmetė argumentą, kad nacionalinės taisyklės prieštarauja ES teisei. Jis laikėsi nuomonės, kad ES teisė šiuo atveju nėra taikytina, nes kasatorė nagrinėjamoje byloje nėra asmuo, kuris naudojasi laisve teikti paslaugas.
- [5] Kasatorė pateikė kasacinį skundą *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) dėl *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) sprendimo. Kasatorė tvirtino, kad *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) suklydo, atsisakęs taikyti ES teisę. Kasatorės nuomone, Dečyno miesto savivaldybės potvarkio Nr. 3/2013 ir Loterijų įstatymo nuostatos (ypač, įstatymo 43 straipsnio 1 dalis, kartu su 50 straipsnio 4 dalimi) prieštarauja ES teisei. Kasatorė visų pirma rėmėsi Teisingumo Teismo sprendimu *Berlington Hungary ir kt.*, C-98/14, kuriame teigiama, kad valstybių narių priimtos priemonės, kuriomis siekiama nustatyti apribojimus organizuoti loterijas jų teritorijoje, turi atitikti proporcingumo kriterijus, kuriuos Teismas apibrėžė to sprendimo 92 punkte. Kasatorė nurodė, kad loterijų reguliavimas Čekijoje neatitinka tų kriterijų: nacionalinis loterijų reguliavimas nėra sistemiškas ar nuoseklus, nes jis suteikia įgaliojimus savivaldybėms vienašališkai priimti visuotinai privalomus potvarkius ir nenustato joms jokių taisyklių ar apribojimų.
- [6] Kalbėdama apie Teisingumo Teismo sprendimo *Berlington Hungary ir kt.* 25 ir 26 punktus, kasatorė nurodė, kad „dalis klientų“, kurie lankėsi patalpose, kuriose organizuojamos loterijos, Dečyno mieste ir naudojo loterija kaip paslauga, buvo kitų ES valstybių narių piliečiai. Taigi kasatorė teikė tiems asmenims paslaugas, kaip jos suprantamos pagal SESV 56 straipsnį. Šį teiginį kasatorė grindė sąžiningu asmens, kuris išsamiai žinojo apie tose patalpose vykusius veiksmus, pareiškimu, bei pasiūlė apklausti tą asmenį kaip liudytoją. Be to, kasatorė pateikė ir kitų argumentų, kurių nebūtina kartoti kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo kontekste.
- [7] Atsakydama į kasacinį skundą, atsakovė, be kita ko, teigė, kad ES teisė netaikoma tik nacionalinėms aplinkybėms ir kad argumentas dėl užsienio klientų neturi reikšmės.
- [8] Penktoji *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) kolegija, atsižvelgdama į preliminarų bylos įvertinimą, siekia užginčyti ankstesnę *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) jurisprudenciją. Todėl ji perdavė bylą nagrinėti išplėstinei *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) kolegijai. Penktoji kolegija nurodė, kad apskritai tokiose bylose kaip kasatorės *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) neįžvelgia jokio „ES elemento“, tad loterijų ir kitų panašių lošimų organizatoriai tokiu atveju negali remtis ES teise, konkrečiai laisve teikti paslaugas. Tačiau, tiek ieškinio papildyme, tiek kasaciniame skunde, kasatorė tvirtino, kad ES teisė turi būti taikoma, nes dalis jos klientų buvo kitų ES valstybių narių piliečiai, kuriems kasatorė teikė paslaugas kaip jos suprantamos pagal SESV 56 straipsnį. Be to, Dečyno miestas yra maždaug už 25 km nuo

Vokietijos sienos ir yra populiarūs paslaugų teikimo (**orig. p. 3**) Vokietijos piliečiams vieta. Dėl to negali kilti abejonių, kad šiuo atveju yra tarpvalstybinis elementas. Dėl šių priežasčių penktoji kolegija nusprendė bylą perduoti nagrinėti išplėstinei kolegijai.

- [9] Penktoji kolegija laikosi nuomonės, kad byloje turi būti taikoma ES teisė būtent dėl to, kad kai kurie kasatorės klientai yra kitų ES valstybių narių piliečiai. Kadangi kasatorė nurodė, kad teikia paslaugas ir kitų ES valstybių narių piliečiams, ES teisė negali būti netaikoma vien tik remiantis teiginiu, kad teisinis santykis yra išimtinai nacionalinis ir niekaip nesusijęs su prekyba tarp valstybių narių. Iš tikrųjų, iš *Berlington Hungary* sprendimo aišku, kad tais atvejais, kai dalis klientų yra kitų ES valstybių narių piliečiai, tai nėra išimtinai nacionalinis reikalas, o tarpvalstybinis paslaugų teikimas pagal SESV 56 straipsnį. Taigi, ta aplinkybė, kad kasatorė yra Čekijos juridinis subjektas, siūlantis savo paslaugas Čekijoje, nereiškia, kad nagrinėjamoje byloje ES teisė negali būti taikoma.
- [10] Penktoji kolegija nurodo, kad, nors lošimų reguliavimas nėra suderintas ES lygmeniu, valstybės narės vis tiek privalo laikytis ES teisės, ypač pirminės teisės nuostatų dėl laisvės teikti paslaugas. Tuo pačiu reikia turėti omenyje, kad Teisingumo Teismas netaiko *de minimis* taisyklės, vertindamas, ar konkretus pagrindinių vidaus rinkos laisvių ribojimas patenka į ES teisės taikymo sritį. Atvirksčiai, Teisingumo Teismas savo sprendimuose nuolat kartoja, kad Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo taikoma bet kokio pagrindinių laisvių ribojimo atveju, net jei ribojimas yra nedidelės apimties ar nereikšmingas.
- [11] Atsižvelgdama į aukščiau pateiktas išvadas ir visų pirma <...> į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, penktoji kolegija mano, kad nėra tikslinga kreiptis į Teisingumo Teismą su prejudiciniu klausimu, ar nagrinėjamoje byloje yra ES teisės elementas. Tuo požiūriu šį klausimą apima *acte éclairé* doktrina. Tačiau kitos *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) kolegijos panašiose bylose yra padariusios kitokias išvadas, manydamos, kad ES teisė neturėtų būti taikoma net tais atvejais, kai paslaugos buvo iš dalies teikiamos kitų ES valstybių narių piliečiams. Todėl penktoji kolegija perdavė bylą nagrinėti išplėstinei *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) kolegijai, kad ši pakeistų ankstesnę jurisprudenciją.
- [12] Reaguodama į bylos perdavimą išplėstinei kolegijai, kasatorė išplėstinei kolegijai pasiūlė kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, siekiant išsiaiškinti, ar šioje byloje turi būti taikoma ES teisė.

II. Taikytina ES ir nacionalinė teisė

- [13] SESV 56 straipsnis numato, kad „Pagal toliau išdėstytas nuostatas Sąjungoje uždraudžiami laisvės teikti paslaugas apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje valstybėje narėje negu valstybė, kurios subjektu yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos“.

- [14] Vadovaujantis Loterijų įstatymo, kuris galiojo 2013 m., 50 straipsnio 4 dalimi, savivaldybė gali priimti visuotinai privalomą potvarkį, numatantį, kad azartinių lošimų, loterijų ir kitų panašių lošimų veikla gali būti vykdoma tik potvarkyje numatytose vietose ir numatytu laiku, arba ji gali numatyti konkrečias vietas toje savivaldybėje ir konkretų laiką, kur ir kada užsiimti loterijų ar kitų panašių lošimų veikla yra draudžiama, arba ji gali visiškai uždrausti užsiimti loterijų ar kitų panašių lošimų veikla tos savivaldybės teritorijoje. Loterijų įstatymas taip pat nustato, kas yra azartiniai lošimai, loterijos ir kiti panašūs lošimai.
- [15] Pagal Loterijų įstatymą, savivaldybės yra įgaliotos reguliuoti lošimų veiklą visuotinai privalomais potvarkiais, kuriuos jos priima vadovaudamosi savarankiška kompetencija. Įgyvendindamos šią kompetenciją, savivaldybės gali visiškai uždrausti lošimus savo teritorijoje, licencijuoti juos selektyviai ar išduoti bendrą licenciją. Konkretaus reguliavimo būdo pasirinkimas yra politinis savivaldybės sprendimas, kurį ji priima, įgyvendindama savivaldos teisę. Kai kurios savivaldybės naudojami Loterijų įstatymo joms suteiktais įgaliojimais (**orig. p. 4**) ir nustato visišką draudimą, arba dažnesniais atvejais nustato selektyvius draudimus (taip buvo padaryta nagrinėjamoje byloje Dečyno mieste), o kitos savivaldybės nusprendžia lošimų visai nereguluoti.
- [16] Atsakomybė prižiūrėti, ar savivaldybės, priimdamos politinius sprendimus, neviršija savo įgaliojimų, kuriuos riboja konstituciniai principai ir galiojanti ES teisė (jei ji taikoma konkrečiu atveju), pirmiausia tenka Vidaus reikalų ministerijai, kuri vykdo savarankiškos savivaldos kompetencijos įgyvendinimo priežiūrą. Visuotinai privalomo potvarkio teisėtumą ir konstitucingumą taip pat gali tikrinti administraciniai teismai, kaip yra ir šiuo atveju, arba *Ústavní soud* (Konstitucinis teismas).
- [17] Vadovaudamasi Loterijų įstatymo 50 straipsnio 4 dalimi, Dečyno savivaldybė priėmė potvarkį Nr. 3/2013 dėl azartinių lošimų, loterijų ir kitų panašių lošimų reguliavimo. Šiuo potvarkiu buvo uždrausta vykdyti lošimų, loterijų ir kitų panašių lošimų veiklą, kaip ji apibrėžta įstatyme, visoje miesto teritorijoje. Tuo pačiu metu potvarkio pirmame priede buvo nurodyti tikslūs adresai Dečyno mieste, kur leidžiama veikti kazino įstaigoms.
- [18] *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) savo ankstesniuose sprendimuose buvo priėjęs prie išvados, kad pirmiau nurodytų taisyklių atžvilgiu ES teisės nuostatos, reguliuojančios laisvę teikti paslaugas ES, netaikomos net tais atvejais, kai dalis kazino ar panašių įstaigų klientų yra kitų ES valstybių narių piliečiai.

III. Pateikto prejudicinio klausimo analizė

- [19] *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) turi atsakyti į klausimą, ar nagrinėjamoje byloje turi būti taikoma ES teisė, konkrečiai – taisyklės dėl laisvės teikti paslaugas (SESV 56 ir paskesni straipsniai), vien dėl to, kad dalis kasatorės kazino klientų yra kitų ES valstybių narių piliečiai.

- [20] Dėl žemiau išvardytų priežasčių išplėstinė kolegija nusprendė, kad būtina kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą.
- [21] Laisvė teikti paslaugas, kurią garantuoja ES teisė, galioja ne tik paslaugų teikėjams, bet ir klientams (žr. *Cowan*, C-186/87, EU:C:1989:47 ir vėlesnė teismo jurisprudencija). Išplėstinė kolegija pastebi, kad esminis nagrinėjamos bylos aspektas yra galimas *kliento* laisvės gauti paslaugas ribojimas. Kasatorė yra Čekijos akcinė bendrovė, kurios registruota buveinė yra Čekijoje, todėl paslaugų teikėjo požiūriu nekyla prieštaravimų dėl galimo laisvės teikti paslaugas ribojimo.
- [22] Išplėstinė kolegija pripažįsta, kad remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija galima daryti išvadą, jog nagrinėjamoje byloje turėtų būti taikomas SESV 56 ir paskesni straipsniai. Vienoje valstybėje narėje įsisteigę asmenys, kurie turistiniais ar mokymosi tikslais keliauja į kitą valstybę narę, pagal ES teisę turėtų būti laikomi paslaugų gavėjais (*Komisija / Ispanija*, C-211/08, EU:C:2010:340, 51 punktą ir cituojama teismo jurisprudencija).
- [23] Sprendime *Berlington Hungary ir kt.*, C-98/14, EU:C:2015:386, Teisingumo Teismas pirmiausiai nurodė, kad dalis ieškovių pagrindinėje byloje klientų buvo Vengrijoje atostogaujantys Europos Sąjungos piliečiai (25 punktą) ir toliau konstatavo (26 punktą): „Paslaugos, kurias vienoje valstybėje narėje įsisteigęs paslaugų teikėjas, nekeisdamas buvimo vietos, teikia kitoje valstybėje narėje įsisteigusiam paslaugų gavėjui, laikytinos tarpvalstybiniu paslaugų teikimu, kaip tai suprantama pagal SESV 56 straipsnį“. Teismas ten taip pat nurodo savo ankstesnius sprendimus (sprendimų *Alpine Investments*, C-384/93, EU:C:1995:126, 21 ir 22 punktus; *Gambelli ir kt.*, C-243/01, EU:C:2003:597, 53 punktą ir *Komisija / Ispanija*, C-211/08, EU:C:2010:340, 48 punktą).
- [24] Nacionalinės teisės normos, kaip antai loterijas ir azartinius lošimus reguliuojančios Čekijos nuostatos, kurios Čekijos ir kitų ES valstybių narių piliečiams yra taikomos vienodai, paprastai gali patekti į nuostatų, susijusių su Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis, taikymo sritį tik jeigu jos taikytinos situacijoms, susijusioms (**orig. p. 5**) su valstybių narių tarpusavio prekyba (šiuo klausimu žr. sprendimus *Anomar ir kt.*, C-6/01, EU:C:2003:446, 39 punktą ir *Garkalns*, C-470/11, EU:C:2012:505, 21 punktą).
- [25] Daugumai Teisingumo Teismo išnagrinėtų bylų šiuo klausimu buvo būdinga tai, kad bylų pagrindą sudarė reikšmingas „tarpvalstybinis“ elementas.
- [26] *Alpine Investments* byloje paslaugos, susijusios su būsimais sandoriais dėl prekių telefonu iš Nyderlandų, buvo siūlomos ne tik klientams iš Nyderlandų, bet ir kitų ES valstybių narių klientams; nacionaliniai teisės aktai draudė teikti tokias paslaugas, įskaitant ir kitose valstybėse narėse esančius klientus. Teismas nusprendė, kad ES teisė „taikoma paslaugoms, kurias teikėjas siūlo telefonu kitose valstybėse narėse įsisteigusiems potencialiems gavėjams ir teikia jas neišvykdamas iš valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs“ (22 punktą).

- [27] *Gambelli* byloje Teisingumo Teismas pagal analogiją padarė išvadą, kad ES teisė taip pat yra susijusi su paslaugomis, kurias vienoje valstybėje narėje įsisteigęs paslaugų teikėjas siūlo internetu (taigi – nepersikeldamas) kitoje valstybėje narėje įsisteigusiams gavėjams (tarpvalstybinis paslaugų siūlymas internetu). Bet koks tokios veiklos ribojimas yra paslaugų teikėjo laisvės teikti paslaugas ribojimas (54 punktas).
- [28] *Berlington Hungary* byloje Teisingumo Teismas, atkreipė dėmesį į tai, kad dalis ieškovių pagrindinėje byloje klientų buvo Vengrijoje atostogaujantys Europos Sąjungos piliečiai, ir nurodė, kad ES teisė taikoma atvejams, kai „negalima visiškai atmesti galimybės, kad kitose valstybėse narėse nei Vengrija įsisteigę ūkio subjektai buvo ar yra suinteresuoti atidaryti automatų salonus Vengrijos teritorijoje“ (27 punktas).
- [29] Tačiau akivaizdu, kad Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, susijusioje su laisve teikti paslaugas, iki šiol nėra aiškiai konstatuota, ar ES teisė, įskaitant SESV 56 ir paskesnius straipsnius, yra taikytina vien dėl to, kad paslauga, teikiama valstybėje narėje pirmiausia tos valstybės narės piliečiams, taip pat naudojasi ar gali naudotis kitos ES valstybės narės piliečių grupė.
- [30] Ši problema paskatino išplėstinę kolegiją pateikti *pirmąjį* prejudicinį klausimą. Jei nacionaliniame teisme nagrinėjamoje byloje kyla klausimas dėl galimo prieštaravimo ES teisės nuostatoms, susijusioms su laisve teikti paslaugas, kas ir kokia apimtimi privalo įrodyti tarpvalstybinio elemento, kuris yra SESV 56 ir paskesnių straipsnių taikymo pagrindas, buvimą? Ar tam, kad būtų galima taikyti Sutarties nuostatas, paprastai užtenka vienos iš šalių pareiškimo, kad kitos valstybės narės piliečiai lankosi ar gali lankytis patalpose, kur vykdoma jos veikla? Ar suinteresuota šalis privalo įrodyti patį lankymosi faktą? Ir ar pakanka vieno kliento iš kitos valstybės narės apsilankymo?
- [31] Išplėstinė kolegija nurodo, kad ji negali sutikti su hipotetine išvada, jog (teoriškai) užtenka tik atsitiktinio vieno kitos valstybės narės piliečio vizito į vietą, kurioje yra teikiamos bet kokio pobūdžio paslaugos, tam, kad tą paslaugų sektorių valstybės mastu reguliuojančių bet kokių nacionalinių teisės aktų atžvilgiu automatiškai būtų taikomas SESV 56 straipsnis. Tokiu atveju greičiausiai Čekijoje nebūtų tokių vietų, kuriose galiotų nacionalinės taisyklės, nepatenkančios į SESV 56 straipsnio taikymo sritį. Iš tiesų šiuo metu Europoje turbūt nėra tokios vietos, nesvarbu, kokia ji būtų, kurioje teikiamomis paslaugomis bent retkarčiais nesinaudotų užsienio klientai.
- [32] Savo *antruoju* prejudiciniu klausimu išplėstinė kolegija taip pat klausia, ar atsakymui į pirmąjį klausimą nėra reikšmingos kitose (susijusiose) ES teisės srityse taikomos aplinkybės ir principai.
- [33] Vienas iš diskusijos aspektų galėtų būti *de minimis* taisyklės, galiojančios konkurencijos teisės, valstybės pagalbos ar viešųjų pirkimų srityse (pastaruoju atveju nustatant Sąjungos ribą sutarčių apimčiai/vertei (**orig. p. 6**)), nustatymas

laisvės teikti paslaugas srityje. Ar tikrai vien tai, kad vienai mažo Čekijos miestelio azartinių lošimų įstaigai vienu konkrečiu adresu buvo panaikinta veiklos licencija, galimai nesudarant klientui iš kitos valstybės narės galimybės patekti į ją, yra grėsmė laisvei teikti paslaugas ar jos apribojimas ir ar tai turėtų patekti į ES teisės ir Teisingumo Teismo veiklos sritį?

- [34] Išplėstinė kolegija pažymi, kad tais atvejais, kurie pagal ES teisę patektų į *de minimis* taisyklės taikymo sritį, natūralu, kad valstybių narių teismai vis tiek būtų kompetentingi užtikrinti, kad draudimai užsiimti verslu ir teikti paslaugas, kaip yra nagrinėjamu atveju, nebūtų savavališki ar diskriminaciniai. Tačiau tam nacionaliniams teismams pakanka nacionalinės teisės. Administraciniai teismai, žinoma, taip pat yra pasirengę saugoti ES teisės nuostatas, tačiau tam, kad jos galėtų būti taikomos, pirmiausia turi būti nustatytas pakankamas ryšys su laisve teikti paslaugas visoje ES. Išplėstinė kolegija nagrinėjamoje byloje tokio ryšio nemato.
- [35] Išplėstinė kolegija taip pat nori atkreipti tinkamą dėmesį į sprendimą *Keck ir Mithouard*, C-267/91 ir C-268/91, EU:C:1993:905, nors, kaip žinoma, jis susijęs su laisvu prekių, o ne paslaugų, judėjimu. Išplėstinė kolegija mano, kad nacionalinės nuostatos, draudžiančios konkrečią paslaugą ar reguliuojančios jos teikimą tam tikroje teritorijoje, negali būti laikomos patenkančiomis į SESV 56 straipsnio taikymo sritį vien dėl to, kad dalis paslaugos teikėjo klientų yra iš kitos ES valstybės narės, žinoma, su sąlyga, kad nacionalinės nuostatos yra taikomos visiems atitinkamiems tos paslaugos teikėjams, veikiantiems valstybės teritorijoje. Nacionalinės teisės normos taip pat turi tiek teisiškai, tiek faktiškai vienodai reguliuoti, viena vertus, įmones, kurios teikia paslaugas kitų ES valstybių narių piliečiams, ir, kita vertus, įmones, kurios orientuojasi į vietinius klientus (žr., *mutatis mutandis*, sprendimo *Keck ir Mithouard* 16 punktą).
- [36] Išplėstinė kolegija yra įsitikinusi, kad tais atvejais, kai yra laikomasi šių (nediskriminacinių) sąlygų, taisyklių, kuriomis uždraudžiama arba reguliuojama lošimų veikla savivaldybės lygmeniu, kaip yra ir šiuo atveju, taikymas nepatenka į SESV 56 ir paskesnių straipsnių taikymo sritį. Išplėstinė kolegija primena, kad nagrinėjamu atveju Čekijos įmonei yra draudžiama vykdyti azartinių lošimų veiklą tik tam tikroje miesto, kuriame gyvena maždaug 50 000 gyventojų, dalyje. Lošimų veiklą vis dar leidžiama vykdyti tose miesto dalyse, kurios yra aiškiai įvardytos savivaldybės potvarkyje. Šiuo byloje nėra jokių aplinkybių, kurios leistų teigti, kad visuotinai privalomas potvarkis galėtų turėti skirtingą teisinį ar faktinį poveikį įmonėms, kurios visų pirma teikia paslaugas kitų ES valstybių narių piliečiams (išplėstinė kolegija pažymi, kad kasatorė neteigia, kad paslaugas teikia daugiausia klientams užsieniečiams).

IV. Išvada

[37] Dėl šių priežasčių *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) Europos Sąjungos Teisingumo Teismui teikia šiuos prejudicinius klausimus:

1) Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 56 ir paskesni straipsniai turėtų būti taikomi nacionalinės teisės aktui (visuotinai privalomam savivaldybės potvarkiui), kuriuo draudžiama teikti tam tikrą paslaugą dalyje savivaldybės, vien dėl to, kad kai kurie paslaugos teikėjo, kuriam taikomas tas teisės aktas, klientai gali būti ar yra iš kitos ES valstybės narės?

Jei taip, ar siekiant taikyti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 56 ir paskesnius straipsnius pakanka vien tvirtinimo apie galimą klientų iš kitos valstybės narės buvimą, ar vis dėlto paslaugos teikėjas privalo įrodyti, kad jis iš tikrųjų teikė paslaugas klientams iš kitų valstybių narių?

2) Ar atsakant į pirmąjį klausimą turi reikšmės tai, kad:

a) galimas laisvės teikti paslaugas apribojimas yra labai nedidelis tiek geografiškai, tiek materialiai (potencialus *de minimis* išimties taikymas); (orig. p. 7)

b) nėra akivaizdu, kad nacionalinės teisės aktu teisiškai ar faktiškai būtų skirtingai reglamentuojama subjektų, kurie teikia paslaugas daugiausia kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiams, ir subjektų, kurie orientuojasi į vietinius klientus, situacija?

[38] <...> [nacionalinė procedūra]

<...> [nacionalinė procedūra]

Brno, 2019 m. kovo 21 d.

<...> [parašas]

<...>